

ÉÉN ERVARING VAN DE VELEN

Vertaling: Terry van Dijk

Een waargebeurd verhaal van de psycholoog van de Vereniging Cuenta Conmigo,

Drs. Roberto Soza.

De vrouw zat op een steen met een verloren blik, oude kleren, haren hard geworden door de vettigheid en omgeven door nerveuze kippen die om haar heen dansten zonder dat ze haar aandacht wisten te vangen. Ze was jong. Waarschijnlijk was ze niet ouder dan een jaar of dertig, ondanks dat haar chaotische aanblik nog een paar decennia aan haar vuile gezicht toevoegde.

-De hele dag brengt ze zo door -zei haar moeder tegen me-. Ze lijkt een standbeeld voor uren, uren en uren.

-Maar wanneer ze reageert -vroeg ik haar-, wat doet ze dan?.

De oude vrouw kijkt me aan met een bedroefd gezicht.

-Niets –zegt ze. Ze reageert nooit..

Mijn naam is Roberto Soza Berríos en ik heb het geluk gehad een titel in de psychologie te behalen in het op één na armste land van Latijns-Amerika: Nicaragua. Dit is een voorrecht dat maar weinig hebben. Als je moet vechten om één keer per dag te kunnen eten is een studie van weinig belang. Slechts één ding is belangrijk te midden van de armoede: overleven.

Ik heb de universiteit verlaten met een hoop geweldige theoretische kennis maar niet toepasbaar in deze hoek van de derde wereld. Ik heb bij verschillende NGO's gewerkt waar de realiteit van mijn land me de ogen deed openen en ik eindigde bij een jonge stichting wier missie was steun bieden aan patiënten met psychotische aandoeningen, evenals aan hun familieleden.

Deze stichting is Cuenta Conmigo.

Het was niet de eerste keer dat ik over deze organisatie hoorde praten. Het indrukwekkende boek van Rimke van der Geest getiteld 'Mejor dejarlo tranquilo' is een tekstboek met verplichte literatuur voor psychologen die aan de universiteit studeren. Ik had dus al gelezen over het pionierswerk van Rimke en over haar idee om een stichting te beginnen die steun biedt aan psychotische patiënten.

Maar snel ontdekte ik dat lezen en leven twee verschillende dingen zijn.

-Maar, sinds wanneer is ze zo? – vraag ik.

-Sinds lang geleden –zegt de vrouw. Sinds de oorlog heeft ze met die “zenuwen” rondgelopen.

Ik glimlach bij het horen van het woord “zenuwen”. De term wordt in Nicaragua vaak gebruikt om een ziekte of een symptoom te beschrijven. Het exacte idee dat mensen van dit woord hebben is nog steeds een mysterie maar het is duidelijk dat het van alles kan betekenen.

- Mag ik met haar praten? –vraag ik aan de moeder.

Ze kijkt me aan en opent haar ogen met een verrast gezicht. Misschien had niemand, tot op dat moment, toestemming gevraagd om haar dochter te benaderen.

-Hoe dan ook zal ze u niets zeggen – merkt de oude vrouw op.

-Dat maakt niet uit –hou ik vol. Ik zou alleen graag even met haar praten.

De oude vrouw haalt haar schouders op.

-Vooruit dan maar.

-Heel erg bedankt – antwoord ik.

Ik probeer uit alle macht niet op een formele dokter of therapeut te lijken en leg mijn papieren en pen aan de kant. Ik probeer me naar een niveau te tillen waar we een dialoog kunnen hebben, elkaar kunnen begrijpen, elkaar herkennen.

Ik loop rustig richting de steen waar de vrouw zit. Ze kijkt, bijna zonder met de ogen te knippen, naar een onzichtbaar punt in de lucht. Ik verplaats me langzaam, neem de tijd. Een plotselinge beweging of een ongewenst

gebaar, kunnen ervoor zorgen dat de vrouw zich bedreigd voelt of op een onverwachte manier reageert.

Beetje bij beetje, centimeter voor centimeter, ben ik bij de steen aangekomen. De vrouw lijkt mijn aanwezigheid niet op te merken. De geur die ze verspreidt is sterk, waarschijnlijk het gevolg van weken lang niet wassen.

-Hallo – zeg ik met een glimlach.

De vrouw reageert niet.

Ik wacht even. Als ik teveel druk uitoefen zou ik kunnen verliezen wat ik heb bereikt.

-Hallo – zeg ik na een moment van stilte.- Hoe gaat het?

La mujer deja de ver hacia la nada y clava sus ojos en mí, mientras de sus labios brota una sonrisa inocente. Extiende su mano hacia mi hombro en un gesto de amistad y lo palmea un par de veces masculando sonidos incoherentes pero que a la vez suenan como una conversación amistosa.

De vrouw richt dan haar ogen op mij, terwijl om haar lippen een onschuldige glimlach ontstaat. Ze reikt haar hand uit naar mijn schouder en klopt er een paar keer vriendschappelijk op terwijl ze onsamenhangende dingen mompelt.

Ik doe alsof ik haar begrijp en ga zitten, wat haar aanspoort om verder te praten.

Na twee uur ga ik bij het huis weg en weet ik dat ik iets heb bereikt. Misschien heb ik niet de katatonische schizofrenie van de vrouw genezen, misschien heb ik niet de armoede van de familie weggehaald of een nieuw huis voor ze gebouwd. Maar ik weet wél dat ik iets heb bereikt: ik heb die oude vrouw en haar psychotische dochter voor een moment laten weten dat ze niet alleen zijn, dat ze op mij kunnen rekenen, dat er wél mensen zijn die ze steunen...

En dat is, voor mij, een grote overwinning!